

KÕRE ELUPAIKADE TAASTAMINE – SUURUS MÄÄRAB EDUKUSE

Riinu Rannap, Kristiina Kübarsepp, Ilona Lepik

TÜ Ökoloogia ja Maateaduste Instituut
Keskkonnaamet

KESKKONNAAMET

RMK looduskaitsekonverents 4.- 5. november Pärnu

SISSEJUHATUS

Kõre on Eestis levila põhjapiiril.

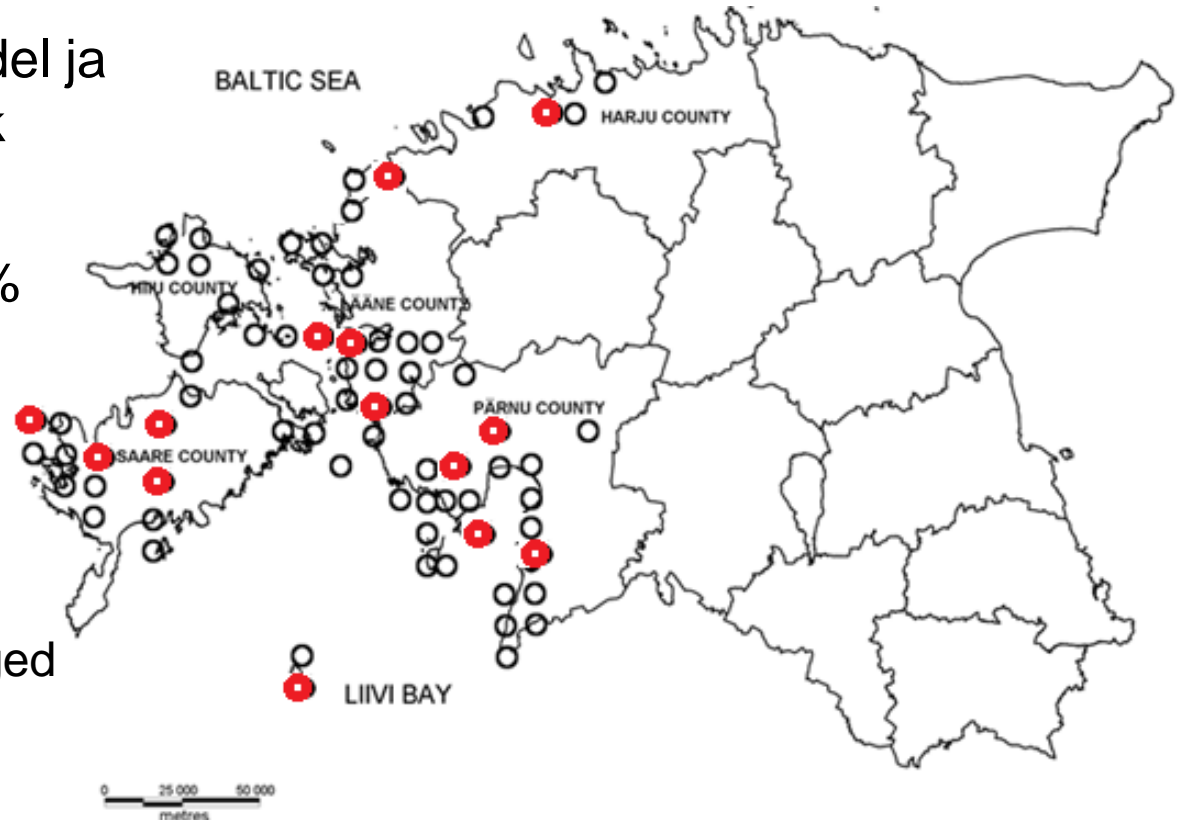
Levinud peamiselt Lääne-Eestis ja saartel.

Kohastunud elama päikesele avatud maastikes –
luitealad, liivikud, madalmurused rannaniidud,
loopealsed.

1960. aastateni rannikualadel ja
saartel tavaline, arvukas liik
(> 50 leiukoha).

1930.-2000. a. hävinud 73%
Eesti kõre asurkondadest,
rannaniiduasurkondadest
91%.

Kõre levik Eestis 1930.-tel (valged
punktid) ja 2019.a (punased
punktid) UTM ruudustiku alusel

Asurkondade hävimise põhjuseks suurepindalaliste avatud niidu- ja liivaalade kadumine (Rannap *et al.* 2007).

Ebapiisav v. puuduv majandamine ja kuivendus

Metsastamine

2000. aastaks säilinud 17 asurkonda, neist 10 (59%) endistel liivaaladel asuvates karjäärides.

2000. a. alustati kaitsekorralduslike töödega. Tööd enamasti väikesemahulised, avatud karjääriala piires.

2009. aastaks karjäärielupaikades, kus kaitsekorralduslikke töid tehti, arvukuse vähenemine peatatud. Asurkondade arvukuse suurenemist ei toimunud.

Puhastatud veekogu kõre elupaigas 2007

Kõre karjäärielupaik pärast võsast puhastamist 2013

2010-2019

Valdavaks elupaikade ulatuslik taastamine:

- männikultuuri/võsa raadamine;
- avatud liivaalade taastamine;
- sigimisveekogude taastamine.

Matsalu RP ohustatud liikide taastuskeskuse avamine – madala arvukusega asurkondade eduka sigimise kindlustamine (6 liivaalade asurkonda, loodusesse lastud 19 140 noort kõret).

Kõrekulleste kasvatamine Penijõel

Avatud luiteala Läänemaal 2011

Avatud luiteala Pärnumaal 2019

Kaitsekorralduslike tegevuste tõhususe hindamine

2006. aastast kudunööride loenduse andmed.

1 kudunöör = 1 sigiv emasloom.

Maa-ameti ortofotod (2005-2019).

- Kõrede elupaigakompleksi pindala (maismaaelupaik + vee-elupaik + talvituskohad).
- Seire käigus tuvastatud sigimisveekogude arv ja pindala.
- Taastatud/hooldatud maismaaelupaiga pindala.
- Taastatud- ja hooldatud veekogude pindala.

Lisaks

- Kõrede toetav üleskasvatamine –
1/0 tunnus 3 aastat pärast loodusesse laskmist.

Kõre kudunöörid

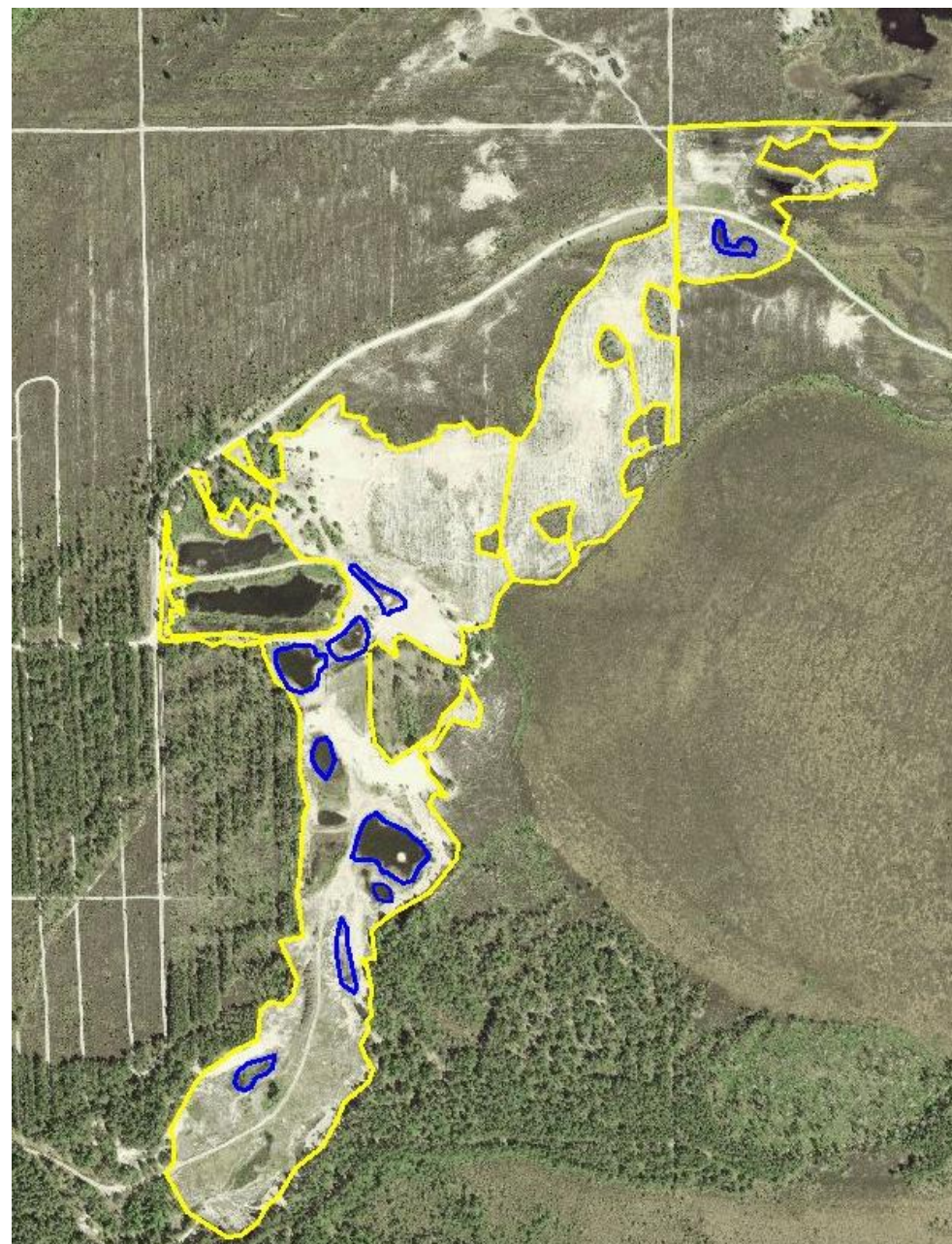

Elupaigakompleks 2006 (ortofoto: Maa-amet 2005)

Elupaigakompleks 2019 (ortofoto: Maa-amet 2018)

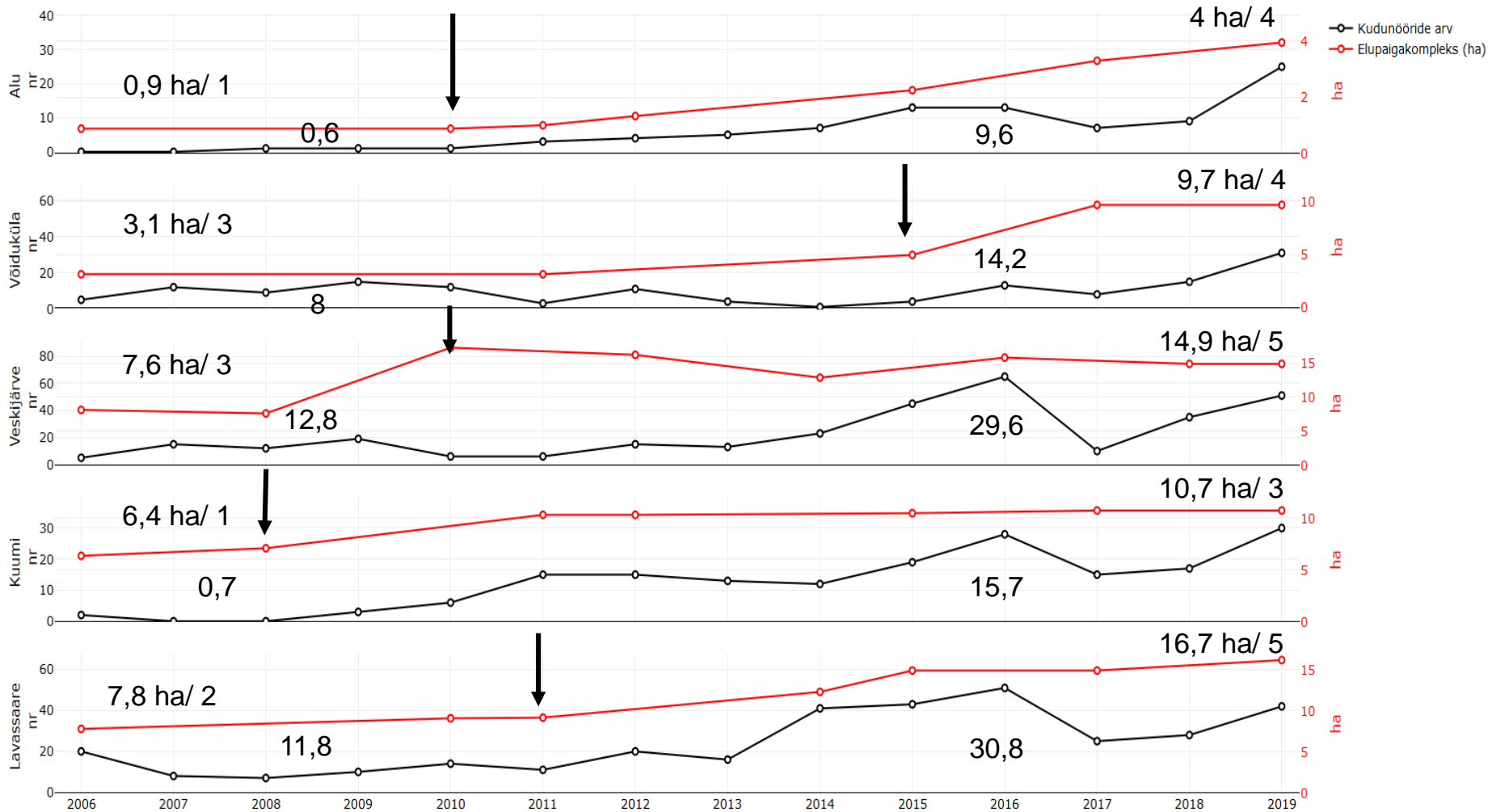

Elupaigakompleks 2006 (ortofoto: Maa-amet 2005)

Elupaigakompleks 2019 (ortofoto: Maa-amet 2018)

TULEMUSED

Kudunöörde summaarse arvu ja elupaigakompleksi pindala muutus 5-s kõre asurkonnas 2006. – 2019. a. 2017. ja 2018. põua-aastad.

Kaitsekorralduslike tegevuste algus: ↓ - elupaigakompleksi terviklik taastamine.

Ulatuslike taastamistöõde tulemusena on elupaigakompleksid suurenenud 2–4 x, keskmine kudunööride arv keskmiselt 9 x.

Kudunööride arvu mõjutavad positiivselt:

- elupaigakompleksi suurus;
- sigimisveekogude arv elupaigas;
- sigimisveekogude osakaal elupaigast.

Kõred sigivad mitme etapina (aprillist-juunini). Hilisemad sigijad varasemate sigijatega samasse veekogusse ei koe. Oluline veekogude rohkus ja pindala.

Taastamistöõdest mõjutavad kudunööride arvu positiivselt:

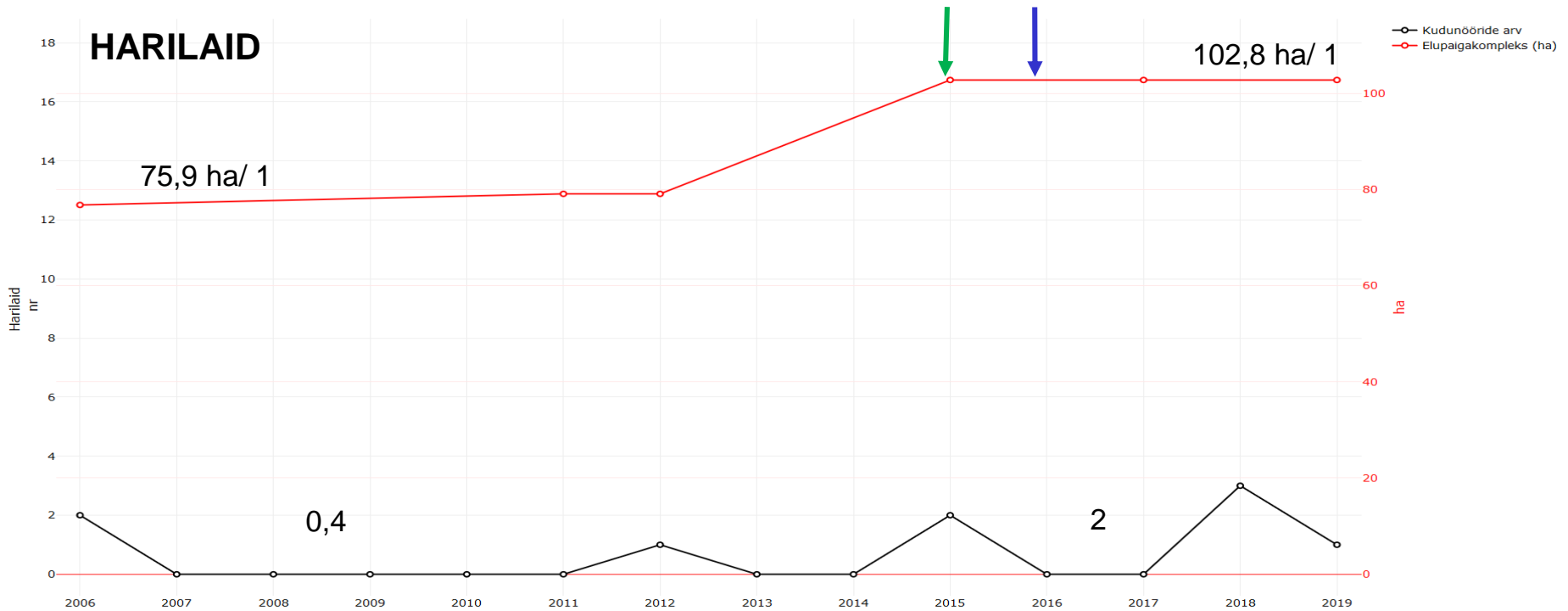
- veekogude osakaalu suurendamine elupaigas;
- kulleste toetav üleskasvatamine – on aidanud asurkondadel ebasoodsates elupaigatingimustes säilida.

Võiduküla
2013

Võiduküla
2019

Kudunöörde summaarse arvu ja elupaigakompleksi pindala muutus 2006-2019.

↓- maismaaelupaiga taastamine ↓- vee-elupaiga taastamine.

Avatud liivaala ja sigimisveekogu Harilaiul 2018

Potentsiaalne, taastamist vajav sigimisveekogu Harilaiul 2018

Kõre asurkondade arvukust on võimalik suurendada kui taastada elupaigakomplekse suurepindalaliselt ja terviklikult.

Oluline sigimisveekogude arvu ja osakaalu suurendamine.

Madala arvukusega asurkondades vajalik kudu ja kulleste toetav üleskasvatamine.

TÄNAME

KESKKONNAAMET

E L F

KESKKONNAAGENTUUR

KESKKONNAINVESTEERINGUTE
KESKUS